

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.30

Štev. 37 • Maribor, sobota, dne 30. marca 1940 • Leto XV

Kako izgleda s preureditvijo države?

Od natezanja v tem vprašanju imajo dobiček tretji, ki sploh nočejo volitev.

Pravijo, da je zmagala teza, da se izvedejo volitve v parlament šele po dokončni preureditvi države.

Kako pa izgleda s to preureditvijo?

Niti vprašanje ureditve banovine Hrvatske še ni rešeno. — Gre predvsem za vprašanje prenosa kompetenc notranjega ministrstva na banovino in pa za finance.

O preureditvi države pa se vrši debata, ki je noče biti ne konca ne kraja.

Srbski del JRZ je zato, da se vse ozemlje, razen Slovenije in izven sedaj določenih mej banovine Hrvatske združi v banovino Srbijo. S tem soglašajo najbrž tudi vse ostale srbske meščanske stranke.

Hrvatska seljačka stranka pa smatra, da se morajo meje banovine Hrvatske še razširiti in sicer na Bačko in Baranjo, kjer prebivajo Bunjevci, ki jih Hrvati reklamirajo zase, ter morebiti tudi na Bosno, katero smatrajo za svoj življenjski prostor.

Glede Vojvodine, ki jo srbski del JRZ in tudi ostale srbske stranke reklamirajo zase, piše »Hrvatski dnevnik«: »V Vojvodini postoji močno avtonomistično gibanje... Sami Srbi brez Hrvatov nimajo v Vojvodini niti relativne večine. Srbski političarji se trudijo, da bi na vezali stike z narodnimi manjšinami, toda te manjšine so tako močne, da jih ni mogoče pridobiti za sodelovanje, ako se naglašajo srbski značaj Vojvodine. — Obetanje neke samouprave za Vojvodino v sklopu banovine Srbije ni sprejemljivo niti za Hrvate v Bački in Baranji, niti za Nemce in Madžare. Da bi se javnosti nasulo peska v oči, je bil imenovan za podpredsednika banovinskega odbora JRZ v Vojvodini dr. Imre Varady, kot predstavnik bivše Madžarske stranke... Toda znano je, da dr. Varady danes ne predstavlja madžarski element... Vojvodinski Madžari so za dr. Ivana Načya. Ta pa zastopa tezo, da morajo Vojvodinci sami odločiti, ali so za samostojno edinico, ali pa se žele priključiti kakšni drugi edinici.«

Tudi dr. Maček smatra, da naj prizadeti kraji sami odločijo, kakšen bodi njihov položaj v sklopu države.

Zmaga kanadske vlade pri volitvah v parlament

Pri volitvah v parlament je kanadska vlada, ki jo tvorijo liberalci, zmagala in dobila 177 mandatov, konzervativci 38, neodvisni 6, ostali dve stranki pa 24.

Odločitev kanadskih volilcev je značilna. Ako bi držala teorija, da so ljudje za vsako ceno za mir in proti vojni, potem bi morali pri teh volitvah zmagati komunisti, ki so svobodno nastopili z agitacijo — za sklenitev miru. Kanadski volilci pa so se kljub svobodni odločitvi izrekli za nadaljevanje vojne in sklenitev miru pod pogojem, da se vrne svoboda zavojevanim narodom in za v bodoče onemogoči vsakršno ogrožanje neodvisnosti tudi najmanjših držav.

Povišanje mezd rudarjem TPD

za nadaljnjih 7 in pol odstotka. Dne 28. marca je bil na pogajanjih med predstavniki delavstva in TPD v Ljubljani dosežen sporazum o ponovnem povišanju mezd rudarjem in apneničarjem TPD za 7 in pol odstotka.

Usmerimo 'svojo politiko demokratsko

Socialisti za svobodo in demokracijo

Socialistično gibanje je po načelu demokratsko. To vedno poudarjamo v svojih glasilih in pri vseh akcijah, ker smo uverjeni, da je le lojalna demokracija oblika, ki more urejati razmere med civiliziranimi ljudmi. Se več, to je oblika sodelovanja, ki je vredna in primerna za človeštvo v današnjem razvoju.

Z duhom in razvojem človeštva je pa popolnoma v nasprotju ideologija avtoritaristov, ki pravijo, da mora vsak režim sam vzgojiti sebi primerno miselnost in jo voditi do neke popolnosti totalitarne ideologije.

Morda bi bilo to lepo, če bi se dalo človeškega duha in razvoj modelizirati kakor kip ali soho iz kamna ali bronu, da bi ohranila stalno obliko, idealno in popolno. Pozabiti pa ne smemo pri tem, da človeški duh in razvoj ne značita

pojma mrtve snovi, ampak živo, spreminljivo življenje, na katero neprestano vplivajo duhovne in stvarne sile razvoja. To je filozofsko utemeljen vzrok, da iz civilizacije ne moremo napravljati ne trajnih mrtvih kipov in ne mumij, ki bi ohranjali obliko, kakršno bi si kdo zaželel ali smatral, da je prava.

Ta miselnost in ta logika veleva nam socialistom, da propagiramo načelo demokracije, ki je načelo in bistvo zdravega razvoja. Zaraditega ga zagovarjamo vedno in povsod.

V jugoslovanski notranji politiki se izraža to načelo deloma že v hrvaškem sporazumu. Isto načelo so prevzele sedanja vlada zase in opozicijske stranke, ki so kandidirale na državni listi dr. Mačka. Med temi manifestanti za demokracijo smo bili pri zadnjih volitvah v narodno skupščino tudi socialisti.

Povsod smo odločno zagovarjali demokracijo in sedaj želimo, da se med opozicijskimi strankami duh demokracije poglubi in poveže k sodelovanju vseh strank, ki so se izrekle za demokracijo javnega življenja pri nas.

Prvi znaki tega veselega pojava se že kažejo. Z opozicijskimi strankami hočejo v tem pravcu sodelovati tudi socialisti. Imamo pa še en precej viden uspeh dozorevanja te politike. Ta namreč, da se vse demokratske stranke in gibanja čutijo toliko povezane med seboj, da druga brez druge ne podvzema nobenih svojstvenih političnih akcij.

To spoznanje je dragocena pridobitev v našem notranje-političnem razvoju, ki nas povede nedvomno še k tesnejšemu sodelovanju v boju za naš skupni, sedaj glavni cilj — demokracijo in svobodo.

Anglija in Francija bosta sklepali mir

samo skupno in ako bodo dana jamstva za svobodo vseh narodov

Dne 28. marca je bilo v Londonu 6. zasedanje vrhovnega angleško-francoskega vojnega sveta.

Obe vladi sta se odločili za naslednjo slovesno izjavo:

Vlada republike Francije in kraljevska vlada Anglije in Severne Irske sta se medsebojno sporazumeli, da se v teku sedanje vojne ne bosta pogajali in ne bosta sklenili premirja ali miru. Tudi ne bosta proučevali mirovnih pogojev,

razen takih, ki bodo po medsebojnem sporazumu nudili garancije za trajno varnost. Po sklenitvi miru se zavezujeta obe vladi, da bosta vzdrževali medsebojni kontakt v svojih akcijah v vseh ozirih, dokler bo to potrebno za njuno varnost in rekonstrukcijo drugih narodov, kakor tudi vzpostavitev mednarodnega reda, ki naj zagotovi svobodo vseh narodov, spoštovanje zakonitosti in ohranitev miru v Evropi.

Razgovori med Sovjetsko Unijo in Anglijo

Na dnevnem redu je vprašanje preskrbovanja Nemčije z ruskimi surovinami.

Angleške vojne ladje so zadnje čase priče ustavljanja ruske trgovske ladje v Tihiem oceanu in jih preiskovati, ker angleška vlada sumi, da ruske ladje prevažajo preko Vladivostoka tovore za vojno važnih surovin, ki so namenjeni v Nemčijo.

V tej zadevi je sedaj interveniral ruski poslanik v Londonu, Majski, pri angleškem zunanjem ministru. Angleški listi trdijo, da je Majski izjavil Halifaxu, da se Sovjetska Rusija ni brezpogojno

vezala z Nemčijo, da njena politika ni bila nikoli usmerjena proti angleškim interesom in da bi šele nastop Anglije in Francije proti Rusiji mogel roditi brezpogojno sodelovanje Sovjetske Rusije z Nemčijo.

Mimogrede pa se izve iz angleških virov, da sta Anglija in Francija odločeni, še bolj zožiti obroč blokade okrog Nemčije in pri tem načeti in rešiti tudi vprašanje oskrbovanja Nemčije z ruskimi surovinami.

Vedno ostrejša pomorska blokada

Plovba nemških ladij ob norveški obali v Nemčijo skoroda nemožna.

Angleške vojne ladje blokirajo Skagerrak in Kategat v Severnem morju. Ta dva zaliva predstavljata edino možno pot nemških ladij, ki plovejo ob norveški obali in krenejo potem preko Skagerraka v danske vode (ob zapadni danski obali) ali pa nadaljujejo plovbo skozi Skagerrak ob norveški obali in kre-

nejo potem ob švedski obali v Kategat in skozi preliv Veliki Belt v Baltičko morje.

V teh zalivih so angleške ladje v par dneh torpedirale že dva nemška parnika, enega naloženega s švedsko železno rudo.

Boli na zapadu

se nadaljujejo še vedno pretežno samo v zraku. Pred par dnevi so angleška letala nad Severnim morjem potopila eno nemško obalno ladjo in sestrelila 5 letal. Dne 28. marca je bilo šest letalskih spopadov. Nemci so napadali v velikih formacijah. Sestreljenih je bilo zopet pet nemških bombnikov, več pa težje poškodovanih. Od angleških letal se dve nista vrnila. Angleška letala so ponoči

letela tudi nad Nemčijo in so vse večje nemške radijske postaje prenehale z oddajo.

Nemške letalske izgube v boju z Angleži

znašajo 127 letal, od teh jih je bilo sestreljenih 28 na zahodni fronti, 99 pa v bojih nad Severnim morjem in obalami Anglije.

Norvežani so internirali nemško podmornico

Norveška vlada je internirala posadko nemške podmornice »U 21«, ki je zablodila v norveške vode in potem tamkaj utrpela kvar. Na krovu je imela 23 mornarjev.

Ameriška letalska industrija potrojila proizvodnjo

30.000 do 40.000 novih letal na leto.

Podtajnik v ameriškem vojnem ministrstvu je te dni dejal, da se bo proizvodnja vojaških letal do konca tega leta v Zedinjenih državah potrojila in da bo letalska industrija lahko dogradila 30.000 do 40.000 letal na leto. Zedinjene države razpolagajo po izjavi vojnega ministra že sedaj z najmanj 6 vrstami najboljših letal na svetu.

Grški obrambni ukrepi

3000 delavcev gradi Metaxasovo obrambno linijo.

Po atenskih poročilih tudi Grčija mrzlično utrjuje svoje meje in je za oborožitev doslej izdala že ogromne zneske. Leta 1936 je Grčija imela n. pr. samo 4 protiletalske topove, sedaj pa jih ima že 200 itd. — Takozvano Metaxasovo obrambno linijo gradi od l. 1936 stalno nad 3000 delavcev. Kljub temu, da vladajo med Grčijo in njenimi sosedi dobri odnosi, pa vendar Grčija močno utrjuje svoje meje, da bi bila zavarovana pred presenečenji.

Pariški sovjetski poslanik odpoklican

Na zahtevo francoske vlade je sovjetska vlada odpoklicala svojega veleposlanika Suriča v Parizu. Surič je moral zapustiti Pariz zaradi brzogovora, ki jo je odposlal ob priliki sklenitve sovjetsko-finskega miru zunanjemu komisarju Molotovu, v kateri je bilo tudi govora o »francosko-angleških hujškah«. — Prvotno je sovjetska vlada sicer očitke zavrnila, nato pa pristala na zahtevo francoske vlade in Suriča odpoklicala. V političnih krogih smatrajo, da ta incident ne bo imel večjih posledic, ker se tudi francoski veleposlanik že dalje časa ne nahaja v Moskvi.

Draginja narašča

Ob vojni konjunktura za izvoz raznega blaga v nevtralnih državah narašča.

Predvsem gredo v denar živila in surovine. Tako je tudi pri nas. Poljski pridelki se draže, industrijska produkcija pa nikamor ne more, ker manjka surovin in tudi na trgu nastajajo motnje. Mi smo agrarna dežela. Smotrena agrarna politika in produkcija je pa še

mного premalo razvita. Zlasti se izvažajo pridelki, ki so v zvezi z agrarnim sektorjem. Tako se je izvozilo v letu 1939 sicer manj goveje živine, kakor 1936, ali zato pa 1.4 milijone kilogramov mesa.

Zakaj beži kapital na jug?

Večkrat in že par let sem smo opozarjali na to, da beži industrija, oziroma kapital iz Slovenije na jug, zlasti v Beograd in notranjost Srbije. Tudi na Hrvaškem se pritožujejo nad tem pojavom.

Vzrok tej naši brigi je dejstvo, da je Slovenija agrarno pasivna pokrajina. — Mi ne pridelamo dovolj žita za svoje potrebe. Da si pa lahko dokupujemo potrebna živila, moramo prodajati industrijske proizvode ter neke zaposliti tudi prirastek prebivalstva, ki ga s svojimi agrarnimi pridelki ne moremo preživljati.

Cela vrsta industrij se je pa že izselila iz Slovenije. Kakor poroča »Jug. Kurir«, se je izselilo v zadnjih šestih mesecih iz zahodnosevernih pokrajin, to je od nas, okoli 250 milijonov delovnega kapitala na jug. Pomembno je tudi, da je ta »severni kapital« v zadnjih še-

stih mesecih nakupil tam doli samo nepremičnin, to je, hiš in zemljišč več kot za 60 milijonov dinarjev.

Najbolj žalosten pojav je, da se ta beg gospodarske sile kar nadaljuje, čeprav smo večkrat opozarjali na to zlo. Mislimo, da je to vprašanje važnejše kakor marsikatero drugo, o katerem se vodijo okusne in neokusne debate in polemike. Dolžnost odgovornih faktorjev je, da odrede in urede potrebne ukrepe, da se bo naše gospodarstvo smelo in moglo razvijati v smislu naših življenjskih potreb. Razumemo, več je vzrokov temu pojavu. Davčna bremena so, draga pogonska sila, politična varnost, približanje trgu, malomarnost v organizaciji gospodarstva itd. Ali z resno načrtno gospodarsko politiko se vse te ovire ali morda le predsodki morajo odpraviti.

Zavarovanje trgovskih pomočnikov s 1. majem 1940 Uspeh akcije svobodnih strokovnih organizacij.

Svobodne strokovne organizacije zasebnih nameščencev, med njimi zlasti »Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije«, so se dolgo let borile za uveljavljanje pokojninskega zavarovanja za trgovske pomočnike. Sedanji minister za socialno politiko dr. Srdjan Bu-

disavljević je dne 28. marca na podlagi pooblastila v finančnem zakonu iz leta 1939/40 odredil, da se s 1. majem 1940 uvede obvezno zavarovanje za trgovske pomočnike, katerim se daje obenem možnost dokupa zavarovanja za nazaj, počenši od 1. januarja 1938.

Konferenca angleških poslanikov na Balkanu

je sklicana za prve dni meseca aprila v Londonu. Udeležili se jo bodo poslani iz Amerike, Aten, Sofije, Beograda, Budimpešte in Rima. Konferenca ima političen pomen v zvezi z vestmi o sporazumu Italije, Nemčije in Sovjetske Rusije glede Balkana. V Angliji povdarjajo znova, da so pripravljeni pomagati vsaki balkanski državi, ki bi bila ogrožena. Cilj angleške politike je: Balkan balkanskim narodom.

Madžarski predsednik vlade Teleky odpotoval iz Rima

Po sprejemu pri papežu je madžarski ministrski predsednik Teleky dne 28. t. m. odpotoval iz Rima v Budimpešto. Po madžarskih vesteh so razgovori v Rimu znatno okrepili sodelovanje med Madžarsko in Italijo in tudi pripomogli k utrditvi miru na jugovzhodu Evrope.

Politični umor pri Domažlicah na češkem

Nedeljski nemški in češki listi v Pragi so prinesli zopet sledečo uradno vest, tiskano z debelimi črkami na prvi strani: »Dne 20. marca t. l. je bil izvršen v Domažlicah na češko-nemški meji zločinski napad na življenje člana nemške obmejne policije, ki ga je izvršil akademik Jan Smudek, za katerim je izdana tiralica.

Tri dni na to, dne 23. marca sta bila zopet od neznanega storilca umorjena v bližini nemške meje pri Březi dva člana nemške obmejne straže. Vlada Protektorata najostreje obsoja gnusen zločin in je v interesu časti češkega naroda, da se storilci čimprej izsledijo. Poročilo pravi, da podaja vlada Protektorata to izjavo z ozirom na nedavne dogodke v Domažlicah in okolici.

Domažlice so znano češko mesto v bližini nemške narodnostne meje, kjer je vršila svoječasno že okrog leta 1850 narodno prebujevalno delo med češkim ljudstvom pisateljica Božena Němcová.

Sumljivi požari na področju romunske petrolejske industrije so se pojavili dne 24. in 25. marca. Požari so izbruhnili pri različnih vrtilnih strojih. Posrečilo se je ogenj pogasiti. — Smatrajo, da so bili požari podtaknjeni od inozemcev, ki so nezadovoljni s petrolejsko politiko romunske vlade.

Doma in po svetu

Mladina, mladina... V velikonočnih številkah raznih listov so se predstavili javnosti razni politični veljaki s svojimi prispevki. Nekateri izmed njih so v svojih člankih zlasti podarjali, kako je mladina pregazila starine in sedaj koraka velikim ciljem naproti. Zanimivo je, da so med temi predstavniki mladinskih gibanj petdeset- in šestdesetletniki, ki se, kdo si ga vidi s kakšno pravico prištevajo — med mladino. Že samo to kaže, kakšna demagogija se uganja z mladino. Nihče izmed teh gospodov nima poguma povedati mladini, da se je treba za udejstvovanje v javnem življenju učiti in da je najboljša podlaga temu učenju praktično delo in najboljša ocena — praktični uspehi. Hejmladinstvo je prav tako fraza, kot hejslovstvo. Če bi držalo vse, kar pišejo demagogi, ki se laskajo mladini, bi morali biti danes na svetu reze zlati časi. Smatramo, da tisti, ki mladino zavajajo s hvalisanjem in jo vzgajajo v prevzetnosti in preziranju vsega, kar so idealni bojevniki pred nami ustvarili velikega in dočnega, največ greše in največ pripomorejo k temu, da bo zlo še naprej mučilo narode, človeštvo in — delavski razred.

Krščansko socialna »Delavska pravica« je razburjena, ker je bivši župnik Križman na konferenci duhovnikov ljubljanske škofije, ki se je vršila pod predsedstvom knezoškofa dr. Rožmana, ugotovil, da pisanje »Delavske pravice« in politiko voditeljev »Jugoslovanske strokovne zveze« ni mogoče smatrati za krščansko, ker je v svoji nazornosti dvočlana. List pravi, da je vodstvo JSZ pisalo knezoškofu in ga opomnilo na razgovor, ki se je vršil med vodstvom JSZ in knezoškofom dne 9. marca, ter si vsled tega ne more misliti, »da bi bili prevzvišeni sami g. Križmana pooblastili, naj kaj takega kjerkoli izjavi.« — Vse je sedaj odvisno od izjave knezoškofa. Njegovega odgovora še ni.

Zadnji indeks cen Narodne banke ugotavlja, da so cene od septembra 1939 do februarja 1940 narasle za 23.9 odstotkov, od početka vojne pa celo za 29.4 odstotke. Nekoliko nižja je indeksna številka v nadrobni prodaji, ki se je pa tudi zvišala do februarja na 16.2 odstotka, ali se bo zaradi cen na debelo še znatno zvišala.

Za senatorje so bili imenovani dr. Jurij Grassl in evangelijski škof dr. Friderik Popp (za Nemce). Madžari so dobili senatorja dr. Imra Vardaja.

Samo Hrvat more postati profesor na medicinski fakulteti. Proforski zbor na medicinski fakulteti v Zagrebu je predložil bankski upravi, da imenuje dr. Milana Prica za rednega profesorja. »Hrvatski dnevnik« pravi, da ban tega predloga ne bo potrdil, ker je proforski zbor sklenil to imenovanje z majhno večino. Ker pa se ve, da je med temi profesorji cela vrsta takih, ki ne bi bili nikdar postali profesorji na fakulteti, ako bi bili imeli takrat pravico odločati Hrvati, zato tudi Prica ne bo postal redni profesor.

Na vsak način bi morala pri imenovanju profesorjev na tako važnih mestih odločati sposobnost in znanje, ne pa vidik ozkosrčnega nacionalizma, ako nočemo, da bomo v par letih delili usodo narodov, ki so na enak način upropastili svojo znanost in vedo, zlasti tudi na področju medicine.

Zanimiva tožba krojača. Če krojač toži malomarnega plačnika, ni nič takega. To se lahko zgodi marsikomu. V tej tožbi je le zanimivo, kako se hoče dolžnik izmuzniti plačilu. Beo-

grajski krojač Živko Marinković je tožil glavni odbor JRZ stranke, da mu plača delo za 500 krojev za stranko JRZ, ki so bili naročeni in jih je napravil. Naročil je te kroje Dušan Jančević, predsednik akademske mladine JRZ. — Vodstvo stranke pa sedaj noče poravnati računa, češ, da uniform ni naročilo, marveč jih je naročil prejšnji odbor. Razprava je trajala ves dan in bosta še zaslišana bivši predsednik in glavni blagajnik stranke.

Uredbo o dopolnitvi zakona o državni trošarini in uredbo o zvišanju draginjske doklade katoliškim duhovnikom objavlja poleg drugih zakonitih predpisov »Službeni list« Dravske banovine z dne 20. t. m.

Na predlog trgovskega ministra je ministrski svet sklenil, da do konca letošnjega leta ne bo izdano nobeno dovoljenje za veleblagovnice.

1.239.169 zavarovancev beleži Osrednja socialna in bolezenska delavska zavarovalnica na Češkem. Po nekaterih krajih beležijo pretekli mesec že povečanje zaposlenosti, posebno pri kmetskih bolniških zavarovalnicah, ki ji imajo na Češkem iz časa Republike.

Promet naših rečnih ladij bo ustavljen, ako Narodna banka ne odobri nakup 330 vagonov nafte, za kar je potrebno 100.000 dolarjev.

Ležišča železne rude so našli v bližini Šibenika. Koliko železa ima ruda ni znano.

Silno je narasla Donava, čije vodostajna našim državnem ozemlju v Vojvodini znaša 631 cm nad normalo. Pod vodo je okrog 100.000 jutrov zemlje.

Proga pri Ozlju je očiščena. Železniška proga pri Ozlju je očiščena in direktna zveza s Karlovcem zopet vzpostavljena. Po dolgih naporih se je posrečilo dvigniti lokomotivo in en potniški vagon, na katerega se je zvrnila lokomotiva. Dolej so izveliki 9 žrtev izpod ruševin, 16 oseb še vedno pogrešajo. Potapljača s Sušaka bosta te dni še enkrat preiskala strugo Kolpe ter skušala najti mrtva trupla ponesrečenec, ako jih ni med tem odplavila voda.

Ponarejanje denarja je postalo moda. Vsak čas čitamo v časopisih o aretacijah ponarejevalcev denarja. Nekateri izmed njih delajo drobni, drugi pa bankovce, kar je sicer težje delo, pa se seveda bolj »izplača«, ako se posreči stotak ali celo tisočak spraviti v promet. — Te dni so odkrili ponarejevalca denarja pri posestniku Majcenu v Radečah pri Zidanem mostu. Našli so ponarejene petstotake in baje najmoderneje aparate za ponarejanje bankovcev. Vest, da bi imel dotičnik najmoderneje aparate za ponarejanje denarja na razpolago, se zdi precej neverjetna. S takimi aparati razpolagajo le kakšne državne tiskarne za tiskanje bankovcev, da bi si pa tak kmet mogel urediti, četudi samo miniaturno najmodernejšo tiskarno za novčanice, ne da bi kdo takoj opazil, je pa seveda neverjetno.

Za 200 dinarjev in enega prašiča zadavil žensko. V vasi Karaš pri Koprivnici se je kmet Jakubica hotel polastiti posestva svoje sestre. V ta namen je najel svojega sosedo, da mu je proti plačilu din 200 in izročitvi enega prašiča zadavil sestro, nakar sta jo razsekala na komade in sežgala v peči. Strahotno, kaj vse napravijo ljudje iz lakomnosti.

Bivši senator rešuje svoje spore s sekiro. Bivši senator Lazar Anić iz Arandjelovca je dvakrat prodal neko svojo njivo. Radi tega ga je kupec Velimir Pejaković pozval na odgovor. Bojeviti senator pa je Pejakovića mahnil s sekiro po roki. Pejaković pa, ne bodi len, je vrnil senatorju milo za drago in ga česnil s sekiro po glavi.

Samokres v roki pijanega stražnika. V Zagrebu je stražnik Marko Čengić v pijanosti, v neki gostilni, streljal iz jeze kar na slepo. Pogoditi je hotel gostilničarja, toda zadel je tri delavce in jih težko ranil, nato si je še sam pogнал kroglo v glavo. Vse štiri ranjence so prepeljali v bolnišnico.

Glavno glasilo angleških socialistov »Daily Herald« je te dni doseglo dnevno naklado nekaj nad 2 milijona izvodov.

Italijanski zunanji minister grof Ciano bo tekom meseca aprila obiskal Budimpešto.

Zane Grey:

87

Mož iz gozda

V mrtvaški tišini temnih noči, ko ni bilo slišati vetra, niti šumenja slapa, ki je v planinskem mrazu zamrznil, se mu je zdela tišina neznosna. Mnogo ur, ki bi jih moral posvetiti spranju, mu je poteklo med nemirnim korakanjem pod mrzlimi, bledimi in brezčutnimi zvezdami in pod samotnimi borovci.

Dalejev spomin ga je varal, rogal se je njegovemu samozatajevanju, ogoljufal ga je za njegov mir; njegova domišljija, ki jo je izostrila ljubezen, mu je slikala podobe in pričarala fantazije in čustva, ki so ga tirala v blaznost.

Mislil je na krepko, lepo izoblikovano rjavo roko Helen Raynerjeve. V tisoč različnih opravkih se je pojavljala pred njim. Kako je bila brza in spretna pri delu ob ognjišču! Kako prikupno hitro je znala spleitati lase! S kako možnostjo in urno spretnostjo je znala pomagati, če se je katera njegovih živali ranila! S kako izrazitostjo si je to roko pritiskala na prsi, če se je na nevarnem skalnatem vrhu prestrašila! Kak tolač neizgovorjenih reči mu je bila, če jo je položila na njegovo ramo!

Dale je videl in čutil, kako je ta lepa roka počasi plezala ob njegovi navzgor, zdrsela preko ramena, se ovijala okrog njegovega vratu in ga močno objela. Ni se mu hotelo posrečiti, da bi to sliko pregnal, in to, kar je pri tem občutil, je bilo brezmejno, ni se dalo izraziti z besedo. Nikdar še ni kaka ženska

objela niti njegove roke, nikdar prej se niso v njegovi duši porajale take fantazije, a skrita globoko v njem je neke ta sladka, ukazujoča potreba čakala na preži. Pri belem dnevu se mu je zdelo, da se teh čarobnih predstav lahko brez truda otresa, a ponoči je bil proti njim brez moči. In po vsaki taki sliki domišljije se je sam sebi zdel zmešan in oslavljen.

Ko se je na vrhuncu razvoja te svoje strasti udal Dale, ki ni nikdar spoznal dotika ženskih ustnic, nenadni domišljji, ki mu je pričarala poljube Helen Raynerjeve, je v tem hipu spoznal, da je popolnoma izgubil svojo razsodnost, da je poln vzhicenja in obupa, prepoln ljubezni do nje, do te mere, kakor je sam sebe sovražil. Zdelo se je, da je vsa ta strašna čustva preživljal že nekoč, v nekem svojem prejšnjem življenju in da jih je v sedanjem življenju spet pozabil. Ni imel pravice na nje misliti, a upirati se jim ni mogel. Vedel je, da s predstavljanjem, kako se mu njene ustnice v ljubezni udajajo, zagreši svetoskrunstvo, a ravno v tem, kljub svoji volji, časti in osramočenju, se je čutil premaganeja.

Končno je bila Dalejeva odpornost premagana in nič več ni skušal sam sebi dajati ukore in brzdati svojo fantazijo. Postal je sanjač, ki je neprestano z žalostnimi očmi strmел v svoj ogenj, kakor marsikak drug osamljen človek, ki je slučajno ali po zmoti moral živeti ločen od vsega, k čemur ga je njegovo srce z največjim hrepenenjem vlekel. A ta veliki doživljaj, — ko je njegov pomen jasno spoznal v svoji duši, — je v ogromni meri povečal njegovo razumevanje za zakone narave, na katere je vezano življenje.

Ljubezen je delovala nanj mnogo močnejše, kakor na večino drugih ljudi, kar je bila posledica trdih in silnih samotnih dni, ki jih je preživel v gozdu, kar mu je duševno in telesno zdravje povečalo in ohranilo. V vsako dekle, ki bi imela močno dušo in krepko telo, bi se bil mogel zaljubiti. Kakor drevo, ki svoje pogankje, svoje liste, vse svoje bitje stegnje proti luči sonca, tako je tudi on ves čas rasel proti ljubezni žene. Zakaj? Zato, ker je tisto, kar je oboževal v naravi, duh, vsesplošnost, življenje, kar imenujemo z drugo besedo Bog, z njegovim rojstvom, ali pa že pred njim, ustvarilo v njem te tri strašne, nepremagljive prirodne nagone, — borbo za obstanek, iskanje hrane in ohranitev in nadaljevanje svoje vrste. To je bilo vse, kar se je skrivalo za vsem tem. Toda, oh, kakšne skrivnosti, lepoto, blazenost, muke in trpljenje se skrivajo v tem zadnjem nagonu, — v poželenju po sladkosti in sreči ženske ljubezni.

Šestnajsto poglavje.

Helen Raynerjeva je spustila vezeno v naročje in je zamišljeno pogledala skozi okno preko pustih, rjavkastih polj stričeve farme.

Zimski dan je bil svetel a mrzel, da je zunaj vse škripalo. Veter, ki je brl doli od belo okronanih vrhov, je bil oster, da je kar rezalo. Na mestih, zavarovanih pred vetrom, je ležala tenka plast snega, v zaščiti visokih nasipov iz zemlje, je tesno skupaj zgnetena prežvekovala živina, oblaki prahu so se podili nizko nad zemljo.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

CELJE

Občni zbor »Vzajemnosti« bo jutri, v nedeljo 31. marca s pričetkom ob 9. uri v društveni sobi v »Delavski zbornici«. Vabimo članstvo, da se ga udeleži in s tem dokaže, da ima zanimanje za kulturno in izobraževalno delo.

Seja »Vzajemnosti« bo v soboto 30. marca s pričetkom ob 20. uri. Z ozirom na občni zbor društva opozarjamo vse občornike na sigurno udeležbo.

Izlet v Sv. Lovrenc nad Štorami, ki ga je priredila tukajšnja »Vzajemnost« na Velikonočni ponedeljek, je bila lepa družabna prireditel. Lepo število članov je šlo peš, s fantom »Vzajemnosti«, drugi pa so se peljali z vlakom do Štor, kjer so se priključili domačini in odšli skupaj v precej velikem številu k Sv. Lovrencu. Popoldan je potekel v najlepšem razpoloženju. Vsi so bili z izletom zadovoljni. Soglasno je bila izražena želja po čimprejšnjem ponovnem izletu v svobodno in lepo naravo.

O gradnji zaklonišča bo predaval v nedeljo, dne 31. marca t. l. univerzitetni profesor g. dr. tech. Miroslav Kasal za obrtnike gradbene stroke. Predavanje se prične ob pol 9. uri dopoldne v risalnici meščanske šole.

TRBOVLJE

Rudarsko zborovanje

se bo vršilo v soboto, dne 30. marca t. l. s pričetkom ob 4. uri pop. v »Delavskem domu«. Na zborovanju bodo predstavniki »Zveze rudarjev Jugoslavije« podali poročilo o uspehu pogajanj med TPD in predstavniki delavstva. Za shod vlada radi tega med rudarji veliko zanimanje.

Volitve v Bratovsko skladnico

V nedeljo, dne 31. marca t. l. se bodo vršile volitve delegatov v skupščino krajevne bratovske skladnice. Postavljene so štiri kandidatne liste. Med temi seveda tudi lista Zveze rudarjev Jugoslavije.

»Slovenec« z dne 23. t. m. piše k tem volitvam pod rubriko »Trbovlje« sledeče: »Nobena strokovna organizacija nima organiziranih eno desetino rudarjev, zato morajo poleg 79 odstotkov rudarjev, zato morajo poleg 79 odstotkov rudarjev in toliko namestnikov na kandidatni listi, zbrati še 100 podpisov predlagateljev« in listi, zbrati še 100 podpisov predlagateljev in listi, zbrati še 100 podpisov predlagateljev in listi, zbrati še 100 podpisov predlagateljev.

Mi verjamemo »Slovenec«, da je to težko delo, ki so ga njegovi morali izvršiti. Povemo mu pa tudi, da za listo ZRJ teh 100 podpisov ni bilo potrebno, ker ve koliko je ena desetina od 2800. In če so »zeleni« rabili po »Slovenecem« račun 258 podpisov, potem nam naj mirno verjame, da toliko glasov ne bodo dobili. Rudarji namreč vedo, na kak način so prejeli zadnji nabavni prispevek, to je na račun draginje za mesec februar, marec in april po izjavi TPD. Da je to resnica, govori dejstvo, da g. F. Križnik ni ugovarjal, ko je predstavnik družbe to izjavil. Rudarji pa tudi vedo, kako se upravlja z njihovim denarjem v »Delavski zbornici«. Zato ne bodo v nedeljo glasovali, ne za zeleno, ne za belo, temveč edinole za rdečo listo, za listo Zveze rudarjev Jugoslavije.

Delavstvo pri podjetju Hauck za izboljšanje svojih pravic

V četrtek, dne 21. t. m. se je vršil dobro obiskan shod delavcev zaposlenih pri podjetju Hauck. Shod je otvoril predsednik zaupnikov S. Vinko Česnovar iz cementne tovarne. S. Jurij Arh iz Zagorja je ugotovil, da so pri podjetju delavske razmere še neurejene, posebno kar se tiče zaslužka, akoravno draginja raste. Podjetje še vedno ni povišalo mezd. V debato je poseglo več delavcev in delavk, ki so iznesli razne pritožbe, ki pa jih za enkrat še ne bomo objavili. Soglasno so zahtevali, da se sklene s podjetjem kolektivna pogodba. Zveza rudarjev, v kateri je že nad 70 odstotkov organiziranega delavstva pri podjetju Hauck, pripravlja sedaj predloge za rešitev tega perečega vprašanja.

Upamo, da bo podjetje toliko uvidevno, da bo upoštevalo želje in potrebe delavstva. Neorganiziranim pa kličemo: Pristopite v organizacijo, ker le takrat bo uspeh zadovoljiv!

Občni zbor SK »Amaterja« se bo vršil v nedeljo, dne 31. t. m. s pričetkom ob 18. uri v posebni sobi gostilne Volker. Vsi člani kluba in simpatizerji se vljudo vabijo, da se udeležijo občnega zbora, na katerem bo polagal račune najmočnejši športni klub iz revirjev.

LIBOJE

Keramični delavci v meznem gibanju. Kakor znano, je odpovedana kolektivna pogodba od strani »Keramične industrije d. d.« v Petrovčah. Na zborovanju delavstva, ki se je vršilo dne 9. marca t. l., je bila sklenjena resolucija, katero je v celoti objavil »Delavec« z dne 25. marca t. l. V tej resoluciji pa je napredil tiskarski škrat prav neverjetno napako in s tem dokazal, da stoji trdno na strani podjetja. V t. 2 omenjene resolucije čitamo namreč: »Po sklenitvi nove kolektivne pogodbe se dosedanjih urnih in akordnih plač v nobenem slučaju ne sme znižati...«, pravilno pa bi se moralo glasiti: »Do sklenitve nove kolektivne pogodbe se dosedanjih urnih in akordnih plač v nobenem slučaju ne sme znižati...«. Podjetju v njegovemu zavezniku, tiskarskemu škrtu, bi seveda godilo, ako bi delavstvo pustilo, da se mu do sklenitve nove kolektivne pogodbe znižajo mezde. Delavstvo pa je seveda odločno proti vsakemu takemu poskusu in razen tega velja tudi še vedno (vsaj do 1. aprila 1940) odpovedana kolektivna pogodba.

Rupajte samo pri naših oglaševalcih!

MARIBOR

V nedeljo, dne 31. marca t. l. s pričetkom ob 9. uri dopoldne se bo vršila v pritlični dvorani hotela »Orel« v Slovenski ulici

politična konferenca socialističnih zaupnikov

z važnim dnevnim redom. — Na konferenco pride tudi s. dr. Živko Topalović iz Beograda.

Vstop je dovoljen samo z vabilom. Kdor bi vabila pomotoma ne dobil, naj pride ponj na Ruško cesto 5.

Cene živlenskimi potrebščinam zopet naraščajo

dasi je bilo že doslej vse pretirano drago. Kakor smo že poročali, se je v zadnjem času podražilo meso, mast, slanina itd. Mesarji se izgovarjajo, da je podražitev mesnih izdelkov nastala radi prevelikega izvoza živine v inozemstvo in zagotavljajo, da niso krivi, da cene naraščajo. Naj bo že krivda kjerkoli, oblast je dolžna, da proti draginji nastopi, zlasti pa da onemogoči vsako nepotrebno navijanje cen v smislu tozadevne uredbe. Dočim so v Beogradu in v Zagrebu na predlog protidraginjskih odborov že kaznovali nekatere navijalce cen, doslej v Mariboru še menda ni bil kaznovan nihče. Položaj delavcev in nameštencev postaja vedno obupnejši, saj je le majhno število delavcev in nameštencev dobilo skromno povišanje mezd oz. draginjsko do-

klado, pretežna večina teh siromakov pa se mora preživljati s prejemki, ki že pred draginjo niso zadoščali za kritje življenjskih potrebščin. Najhujše so seveda vsled tega prizadete družine, zlasti pa otroci, ki občutijo pomanjkanje. Tako se godi zaposlenim delavcem in nameštencem, ki imajo vsaj skromen zaslužek. Kaj pa naj porečejo k tej draginji brezposelni, katerih je v Mariboru že nad dvatisoč in njih število še vedno narašča. Večina teh nesrečnežev je že izčrpala brezposelnostne podpore, vsled splošnega zastoja pa ni izgleda, da bi v doglednem času mogli priti brezposelni do zaposlitve in zaslužka.

Nad temi vprašanji se naj zamislijo merodajni krogi in čim prej ukrenejo potrebne...

Občni zbor tukajšnje podružnice SPD se je vršil te dni. Iz poročil funkcionarjev je razvidno, da je bilo kljub napetemu mednarodnemu položaju društveno delovanje tudi v minulemu letu dokaj živahno. Planinske kočve v območju mariborske podružnice SPD je lanske leto obiskalo 18.000 planincev.

O barvni fotografiji bo predaval v »Ljudski univerzi« v ponedeljek, dne 1. aprila poznani strokovnjak dr. Mate Mudrovčič iz Zagreba. Okoli 100 krasnih posnetkov v naravnih barvah bo prav nazorno prikazalo izredno napredek barvne fotografije.

Učitelj meščanske šole g. Franc Martinc je na lastno prošnjo premeščen in imenovan za ravnatelja meščanske šole v Valjevu. G. Martinc se je mnogo udeleževal zlasti pri »Pedagoški centrali« in društvu »Sola in dom«.

20 žrtev velikonočnega streljanja se zdravi v tukajšnji splošni bolnišnici. To nepotrebno streljanje pa je gotovo terjalo še več žrtev v Mariboru in okolici, ki pa so ostale v domači oskrbi. Mnogo teh vnetih strelcev je zadobilo težje poškodbe, zlasti na rokah itd.

Dva mlada vlomila, ki sta osumljena, da sta vlomila pred 14 dnevi v pisarno tukajšnjega poročenika Saveza grafičnih radnika Jugoslavije v Frankopnovi ulici 1 in odnesla okrog 20.000 dinarjev, so te dni aretirali v Splitu. Pri mladeničih, ki sta stara komaj 16 let, so našli še okrog din 5100 gotovine, ostanek pa sta porabila za vožnjo po Jadranu. Splitska policija je oba osumljena predala mariborskemu sodišču.

Prostovoljno v smrt. V Loki pri Račah je izvršila samomor 40 letna delavka Jožefa Bučarjeva, ki je zapustila štiri neposkrbljene otroke. V smrt jo je pognala neozdravljiva bolezen.

Usodno trčenje. Motociklist Friderik Legat je te dni trčil na križišču Tržaške ceste in Stritarjeve ulice z nekim avtomobilistom, pri čemer je zadobil težje telesne poškodbe.

Narodno gledališče. Petek, dne 29. marca: zaprto. Sobota, dne 30. marca ob 20. uri: »Cigan baron«. Gostovanje g. B. Sancina. Nedelja, dne 31. marca ob 15. uri: »Kovarnstvo in ljubezen«, ob 20. uri: »Zaroka na Jadranu«. Znižane cene. Zadržali.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Zvočni kino Pobrežje. 30. in 31. marca prekrasni film »VEČNA KARAVANA« s Hans Albersom. 6. in 7. aprila pride češki vefilm »Križ ob potoku«.

SLOVENSKA BISTRICA

Zahvala. Podpisana Kmetec Ana se iskreno zahvaljujem vsem darovalcem za podporo v znesku din 2754 ob priliki smrti mojega moža. Posebno se zahvaljujem tudi g. ravnatelju tovarne za lepe vence. — Kmetec Ana.

RADVANJE

Del. kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 31. t. m. ob pol 4. uri pop. v dvorani gostilne »Pri Lipi« (Kokot) svoj družabni večer s pestrnim sporedom. Vabimo vse prijatelje društva k obilni udeležbi. — Odbor.

PTUJ

Občni zbor podružnice »Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije« se je vršil v sredo, dne 27. marca. Občni zbor je bil lepa manifestacija solidarnosti in enotnosti strokovnega gibanja. Članstvo, ki se je udeležilo občnega zbora, je pazno sledilo poročilom funkcionarjev podružnice. Iz poročil je bilo razvidno, da se je podružnica pridno uveljavljala, da zboljša položaj delavstva. Nešteto intervencij je bilo z uspehom zaključenih. Volitve novega odbora podružnice so bile izvršene v popolnem soglasju. Imena funkcionarjev s. s. Fr. Korparjem kot predsednikom na čelu jamčijo, da bo šla podružnica še z večjo voljo in energijo na delo, da pribori članstvu take življenjske pogoje, ki so dostojni človeka. Celokupno članstvo je pa obljubilo, da bo pomagalo funkcionarjem tako pri organiziranju ostalega delavstva, kakor tudi pri drugih političnih, važnih za dobrobit delavskega razreda.

LAŠKO

Iz vrst naših obrtnikov čujemo pritožbe radi razpusta mnogih obrtniških združenj. Nove večje obrtniške skupine ne bodo nikoli mogle izvajati posameznim stanovskim poklicem onih koristi, kakor so jih dosedanja obstoječa združenja. Nek obrtnik se je izjavil, da bodo sedaj na izpitnih komisijah odločevali tako-le. mizarji nad frizerji, ključavničarji nad peki, ti zopet nad krojači itd. Tudi ne morejo nikdar točno razumeti stanovskih potreb tovariši različnih strokovnih skupin. — Nove združitve bodo povzročile nova trenja, ovirale bodo razmah obrtništva, pojavil se bo upravn birokratizem, posamezniki bodo imeli visoke stroške glede udeležbe sej, sestankov in zborov po upravnih krajih, vnele se bodo medsebojne članske borbe za prvenstvo v vodstvu uprave, razbita bo solidarnost posameznih obrtnikov, združenja bodo na zborovanih zabredla v dolgovazne burne debate, otežkočeni bodo sklepi, člani bodo imeli povsod občutek nezaupanja itd. Že te ugotovitve malega obrtnika potrjujejo, da je ta obrtniška komasacija silno ponesrečena stvar, zlasti v današnjih resnih časih. Odločilni činitelji naj to spremembo opustijo in postavijo v prvotno stanje. — Če so hoteli s tem ukrepom preprečiti ustanovitve samostojne obrtniške zbornice, skoro ne moremo verjeti, ker bodo večja združenja še intenzivneje delovala za doseg tega cilja. Vsekakor imamo pa tudi obrtniki pravico v svojih stanovskih zadevah. — Laški obrtnik.

Osebnne spremembe. S 1. aprilom je upokojen ravnatelj rudnika Huda jama inž. Kloc, ki je služboval tam 15 let. — K davčni upravi v Nišu je premeščen iz Laškega davčni kontrolor Kumer Viktor.

Tujska statistika Radiotherme v Laškem izkazuje za mesec februar: bolnišni članov 111 (nočnin 1327), privatnikov 36 (255), Čehov 1 (14), Nemcev 1 (8), Poljakov 3 (60), Italijanov 1 (23), Svcarijev 1 (10); skupno Južoslovancev 147 (1582) in inozemcev 7 (115).

LITIJA

Dobava bombaža se je zopet zakasnila radi izvanrednih prilik, ki jih je povzročila vojna. Vsled tega je sklenilo vodstvo tovarne skrajšati delavnik na 4 do 5 dni tedensko, ako do 25. t. m. ne dobi potrebnih surovin. Vsekakor bo delavstvo zopet prizadeto, kakor tudi vsi drugi, ki so od delavskega zaslužka odvisni.

Delavsko kolesarsko društvo »Vzajemnost« sklicuje za v nedeljo, dne 31. marca s pričetkom ob 2. uri popoldne v društvenem lokalu pri g. Zlindri svoj 5. redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. — Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora gotovo in točno udeležijo. — Odbor.

KRANJ

OUZD prodaja »Zdravstveni dom«? »Gorenjec« v polemiki z »Jutrom« in »Sl. Narodom« na članke o 75 letnici g. Pirca iznaša med drugim tudi to, da so v poslopju »Zdravstvenega doma« nastale čudne razpoke, da ponuja OUZD to poslopje drugi korporaciji ter želi dobiti od občine drugod zemljišče za novo zgradbo. Istočasno »Gorenjec« ponovno poudarja, da je dekan Škerbec umaknil svoj predlog glede nakupa Prevole, s čemur je gotovo zadovoljen velik del kranjskih občanov.

Cesta Kranj—Brifol bo asfaltirana v širini 5 m. Delo je prvotno podjetje »Slograd« iz Ljubljane za 1.309.589 din.

Tovarni »Semperit« manjka surovin. Podjetje je bo v najkrajšem času porabilo zalogo kavčuka, brez katerega je obratovanje nemogoče. Podjetje kakor tudi delavstvo upa, da bodo težkoče, ki so nastale pri dobavi kavčuka, kmalu odstranjene, ker je podjetje dokazalo, da svojih produktov ne izvaja. Ko bo o tem prepričana angleška uvozna kontrola, bo podjetje s kavčukom kmalu preskrbljeno, ker je večja pošiljka zastala tik pred uvozom v našo državo. Ako pa se to pravočasno ne uredi, mora podjetje obratovanje ustaviti in delavstvo bo ostalo brez zaslužka.

Vsakovrstne obleke in blago za obleke v veliki izbiri priporoča znana trgovina pri ALBINU JAZBECU V KRANJU.

JESENICE

Drugi plavž na Jesenicah so začeli graditi pred nekaj dnevi. Ta plavž znači za Jesenice korak naprej — manjšo nevarnost pred pomanjkanjem surovin ob hudem pomanjkanju starega železa in sigurnost dela — če bi se temu ali drugemu plavžu kaj zgodilo. — V hudem strahu so bili delavci zadnji mesec, ko se je prvi plavž zamašil in je bilo treba za mesec dni ustaviti delo, da je spet začel delovati v preteklem tednu. Zdaj bo tako popravilo lažje, ko bo že pripravljena rezerva. Vsaka nova investicija pomeni za delavstvo sigurnejši kosček kruha, treba bi še bilo, da se njega velikost odmeri pravičnejše in današnji draginji primerno. Upati je, da bo tudi za to rešitev postalo vodstvo tukajšnjih obratov dostojno.

»Gospoška kmetija« je burka, ki je pri zadnji prireditvi, ki jo je imelo DKD »Enakost« na velikonočni ponedeljek popoldne v Delavskem domu na Savi, zelo uspešna. Vsi navzoči so se od srca nasmejali posrečenim dovtipom in imeli zabaven popoldan, ki si ga po težkem in skrbnem delu vsakdo tako zaželi. Da se ustreže še tudi okoličinom in domačinom, ki igre še niso videli, jo bo dramatični odsek DKD »Enakosti« še enkrat vpriporil v nedeljo, dne 31. marca t. l. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani Delavskega doma na Savi. Vsi, ki se hočete razveseliti, se igre udeležite. Zadovoljni boste!

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vefilm »Kitty in svetovna konferenca« s H. Schrottovo in Paulom Hörbigerjem v glavnih vlogah. — Med dodatki domač Zora tednik in Univerzum žurnal. — Sledi »Spahijev roman«.

Halo! Halo!

Največja izbira spomladanskega blaga v angleški in češki kvaliteti, po znano najnižjih in še starih cenah za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, železnič. in financ. uniforme, dobite samo v **Krojaške potrebščine!**

Velika odprodaja ostankov!

Češkem magazinu, Maribor
pri glavni policiji

Iz Češke

Svarilo iz Berlina. DNB. O priliki proslave včlenjenja Češke v Veliko Nemčijo se je vršila v Pragi v dvorani Černinove palače proslava, na kateri je spregovoril protektor von Neurath, ki je med drugim povdaril, da je kot bivši zunanji minister dal ponovno dr. Beneša svariti in ga opozarjati na posledice, ki bi nastale iz njegove protinemške politike. V Pragi pa niso hoteli ničesar slišati in tako je moral priti konec, ki so ga vsi skupaj doživeli. On je prepričan, da mu bodo odprle odlične perspektive za bodočnost.

Perspektive za bodočnost. Državni tajnik fudererja na Češkem K. Frank je podal za »Centropress« daljšo izjavo o položaju češkega naroda in je med drugim povdaril, da mora tudi češki narod delati za nemško zmago. Če se bo češki narod v tem boju izkazal, ko ni nobenega dvoma, da bo na celi črti zmagala Velika Nemčija, se mu bodo odprle odlične perspektive za bodočnost.

Zopet 1 jajce na teden. Vlada Protektorata je objavila, da se smejo izdajati do 14. aprila na živilske karte zopet jajca po prejšnjem redu, torej po eno jajce na teden, ne pa samo eno jajce na 14 dni, kot zadnje zimске mesece.

Železničar član »Češke Akademije«. »Železnični listy« poročajo, da je bil nedavno poleg znane socialne pisateljice Marije Majerove izvoljen za člana »Češke Akademije« ved in umetnosti tudi pesnik Jan Čarek, ki je železniški uradnik, kar je velika čast za ves železničarski stan.

Upepeljevanje mrličev v krematorijih je bilo na Češkem že za časa Republike izredno razširjeno, a tudi sedaj ideja kremacije nikakor ni popustila. Ogromna večina umrlih čeških zaslužnih mož, kulturnih in političnih delavcev, je včlenjena v društvo »Krematorijum«. Pravkar je umrl znani češki mladinski pisatelj Adolf Wenig v starosti 65 let in je bil minulo nedeljo upeljen v praškem krematoriju. Wenig je med drugim napisal libreto znane opere Antonina Dvořaka »Vrag in kača«.

Hrvatski dramatik v Prago. Gen. Senečić, avtor komedije »Neobičajni čovjek«, katero pripravlja za konec marca Mestno gledališče v Pragi, bo prišel te dni v Prago, da bo proučeval končen skušnjam svoje igre. Češki listi povdarjajo, da je bil Senečić že pred dvema leti v Pragi, kjer je proučeval tamošnje gledališke razmere.

IZ DRAVSKE DOLINE

Nek veleposestnik, ki ima na svojem posestvu zaposlenega priletnejšega moža že polnih deset let, vendar mu še do danes ni plačal več kot 450 din brez hrane. Pred leti si je izgovoril 700 din letno, a letos spričo draginje 1200 din brez hrane, torej 100 din mesečno, a ga je gospodar zavrnil, češ, da itak preveč zasluži. Žal, da je v Dravski dolini še več takih primerov, da brezvestni ljudje na ta način odirajo najrevnejše. Kakor mi je delavec zatrjeval, ne kuha nikoli več kot dvakrat na dan in še to samo koruzni močnik in krompir.

SLADKI VRH PRI ŠT. ILJU

Okrog pogajanj za zvišanje mezd. V naši tovarni papirja in lepenke so se vršila dne 5. marca pogajanja za zvišanje mezd. Radi stalno naraščajoče draginje je naša Splošna del. strok. zveza zahtevala povišanje urnih mezd za 75 para, kar bi odgovarjalo sedanjim cenam življenjskih potrebščin, nasprotna organizacija pa, ki vedno rada pristavlja svoj piškerček, je zahtevala 50 para. Uspeh pogajanj je bil ta, da je podjetje pristalo na povišanje mezd za 50 para in priznalo 100 odst. povišek za nedeljsko delo. Kakšen bi bil efekt pogajanj, če bi tudi mi zahtevali samo 50 para na uro, o tem si je vsak na jasnem. Kljub temu so skušali ti gospodje, ki se sučejo okrog naših ZZZ, speljati vodo na svoj mlin ter začeli razvijati ogromno agitacijo za predstoječe volitve obratnih zaupnikov, ki so se vršile dne 10. marca. Govorili so, da jim je večina zaupnikov že zajamčena ter da mi rdečkarji sploh nimamo več nobenih članov. Dne 10. marca pa so morali z veliko žalostjo ugotoviti, da so delali račun brez krčmarja. Kljub vsej agitaciji je za njih glasovalo od 275 delavcev in delavk le 72 ter so dobili od 6 zaupnikov le 2, medtem ko smo mi rdečkarji, katerih nikjer ni več ni, dobili 4 zaupnike. — Organi-ziran rdečkar.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Najnovejše vesti

Na kongres švedske socialno demokratične stranke, ki je prišel zasedati v Stockholmu, je prisel bivši finski zunanji minister S. Tanner.

Sumner Welles v Washingtonu. V Washington se je vrnil dne 28. marca iz Evrope ameriški podtajnik Sumner Welles in je že takoj popoldne obiskal Roosevelta, kateremu je poročal poldrugo uro. Ameriški listi poročajo, da po informacijah Wellesa pri evropskih vladah ni nikake nade na sklepanje miru.

Zračna letalska borba se je vršila včeraj nad Severnim morjem. Nemško letalo je napadlo angleške ladje in vrglo na nje 5 bomb, a po zatrdilu Reuterjevega urada iz Londona, pri tem nobena angleška ladja ni utrpela škode, pač pa sta bili dve nemški letali sestreljeni.

Petrolej za Nemčijo. Kakor hitro je postala Donava plovna, so prispele v Romunijo neke ladje, da natovorijo petrolej.

Bivši bolgarski poslanik Popov v Beogradu je postal zunanji minister Bolgarije.

1000 švedskih delavcev je prislo v Helsink, da romagajo Fincem pri obnovi mesta. Pričakujejo pa še daljnjih 1000 delavcev ta teden.

Pisatelji detektivk tudi zločinci. Češki sodnik dr. Anton Pecelt piše v »Novi Dobi«: »Z ogorčenjem moram povdariti, da so napisali nekoliko detektivskih romanov, pa tudi podeželskih povesti ljudje, ki so stali pred poroto radi vlovov in umorov.«

Delavski pravni svetovalec

Gozd ob meji (Tebanje)

Vprašanje: Tik ob gozdu sem kupil parcelo, a sedaj vidim, da gozd škoduje mojim nasadom. Prosil sem mejaša, da poseka vsaj velike veje, pa se izgovarja, da ni takih predpisov. Ali je res tako in kako si naj pomagam?

Odgovor: Če mejaš ni tako uviden, da bi Vam šel na roko prostovoljno, ne morete ničesar drugega storiti, kakor da posekate vse korenine in veje, ki segajo na Vaše zemljišče iz sosedovega gozda. Druge pravice nimate.

VABILO

na

redno letno skupščino »Delavskega doma«

potrošne, proizvodne in stavbene zadruge z omejenim jamstvom v Mariboru ki se bo vršila v četrtek, dne 18. aprila 1940 s pričetkom ob 18. uri v dvorani na Ruški cesti št. 7 (vhod dvorišče) s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega rednega običnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Sklepanje o letnem zaključku, o uporabi prebitka in o podelitvi razrešnice upravnemu in nadzornemu odboru.
6. Volitev dveh članov upravnega odbora.
7. Volitev enega člana nadzornega odbora.
8. Predlogi in pritožbe združnikov.
9. Raznosterosti.

Če skupščina ob napovedanem času ni sklepčna, se vrši pol ure kasneje druga, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih združnikov. (§ 35 zadr. pravil.)

Upravni odbor.

Nadzorni odbor.

Priporoča se

PREDTISKARIJA
za vse vrste ročnih del
NIFERGA,
MARIBOR, Koroška cesta št. 1

KLOBUKE

otroške od din 30, 34, 42, moške 42, 52, 72
Obleke, perilo, čevlje, nogavice, pomladanske plašče itd. nudi najugodnejše konfekcija

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Cenj. občinstvu naznanjam, da bom s **1. aprilom t. l.** prevzel pekarno od g. **Begana v Zg. Radvanju, Pohorska ulica 30.** Zagotavljam, da bom vse svoje odjemalce postregel z dobrim kruhom in pecivom. Sprejemam kruh v peko. Priporočam se za čim večji obisk **I. Dietz, pekarna „Dira“**

Kongres Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije

K poročilu, katerega smo objavili v zadnji številki našega lista, objavljamo še sledeče podrobnosti s tega važnega kongresa.

Na kongresu so bile zastopane skoro vse podružnice od Maribora do Skoplja. Mednarodno zvezo privatnih nameščencev je zastopala tov. Ana Ketly, narodna poslanica iz Ljubljane, katere je obenem zastopala tudi Zvezo privatnih nameščencev na Madžarskem. Svoobodne strokovne organizacije URSSJ je zastopal s. Bogdan Krekič, Zvezo živilcev Grubauer, SUZOR pa E. Gojković in Delavsko zbornico v Sarajevu Jovo Jakšić.

Kongres je otvoril in vodil predsednik zveze tov. Pfeiffer, kateri je imel lep uvodni nagovor. Po izvršenem konstituiranju kongresa so kongres pozdravili gostje tov. Ana Ketly, Bogdan Krekič, Grubauer in Gojković. Poročilo o delu zveze sta podala tov. Legrad in Berci, o socialnopolitičnih zahtevah privatnih nameščencev je poročal tov. Vidovič iz Maribora, o stališču zveze napram drugim strokovnim organizacijam tov. Rozmajer iz Novega Sada, o novo nastalem političnem položaju v državi Pero Rajković iz Beograda, o spremembi pravil in pravilnika pa tov. Pfeiffer. Vsi referati so bili na višku, zlasti prva dva sta bila zelo pomembna.

Po končanih poročilih in referatih so posebne izvoljene komisije sestavile resolucije k referatom o 3., 4., 5., 6. in 7. točki dnevnega reda. O referatih in predloženih resolucijah se je razvila živahna debata, katere je bila na dostojni višini.

Vse od komisije predlagane resolucije in

predlogi so bili sprejeti z vsemi proti trem glasom, razen ona k 7. točki dnevnega reda, ki se tiče novih prispevkov in podpor, proti kateri je glasovalo 7 delegatov.

V sprejetih resolucijah so navedene vse socialne politične zahteve privatnih nameščencev, njih gledanje na novo nastali položaj državi, kakor tudi stališče napram vsem ostalim rganizacijam na levi in desni. Kongres je jasno začrtal pot popolne neodvisnosti od vseh političnih strank, odločno obsodil vsako rovarjenje od strani ekstremnih razdiračev ter v tem pogledu dal centralni upravi polnomoč, da stori vse za ohranitev dosedanje linije naše zveze.

Kongres je napravil važen sklep glede avtonomije oblastnih podvez ter pooblastil centralno upravo, da v slučaju potrebe organizira zvezo na federalistični podlagi. Po teh sklepih bodo oblastne podzveze in podružnice prejele 65 odst. od ubranih prispevkov, centralna uprava pa 35 odst., od katerih bo morala subvencionirati strokovna glasila posameznih oblastnih podvez, če jih bodo izdajale.

Vsi ti sklepi so dokaz pravičnega gledanja na razmere privatnih nameščencev, kakor tudi gledanja na novo nastali politični položaj v državi in na razvoj dogodkov doma in po svetu.

Prepričani smo, da je ta kongres postavil mejnik med stari in novim ter da bodo sprejeti sklepi obrodili dobre sadove za vse privatne nameščence in za delavski razred, s katerim hoče Glavna zveza nameščencev ostati v najtesnejših stikih.

Privatni nameščencev.

To je pa res demagogija!

Pred kratkem je bivši JRZ poslanec Smersu napisal v »Slovencu« članek o pokojninskem zavarovanju trgovskih pomočnikov. Tam opisuje, kdaj je izšel zakon o pokojninskem zavarovanju in za koga je ta zakon veljal, ozir. se velja. Navaja končno tudi znano obljubo, da se bo zakon o pokojninskem zavarovanju, menda že v bližnji bodočnosti, pri nas razširil tudi na trg. pomočnike.

Kar naenkrat, brez vsake zveze z ostalo vsebino, pa je napisal: »Politična demagogija socialne demokracije je torej povzročila, da trg. sotrudniki že od vsega početka niso dobili pokojninskega zavarovanja.« Utemeljitev, zakaj in kako, se mu očitno ne zdi važna in ne skuša za to svojo trditve navesti nobenega dokaza. Misli si pač, zato sem dirigan kot vodja privatnih nameščencev, da oblatim resne in resnične nameščenske organizacije in zato pač moram udariti po socialistih. Dokazi so postranska stvar.

Gospod bivši poslanec je še mlad in zato mu marsikaj iz zgodovine strokovnega gibanja ni znano. Potrudil se pa tudi ni, da bi pobrskal po zgodovini, kjer bi lahko dognal, da je zakon o pokojninskem zavarovanju plod dolgoletnega boja socialističnih strokovnih organizacij, predvsem nemških, čeških, poljskih in italijanskih privatnih nameščencev v bivši Avstriji. Toda na žalost so naša razna nacionalistična in krščanska organizacija, ki bi jih preprečile, da pokojninsko zavarovanje ni bilo uzakonjeno za vse privatne

nameščence, pač pa le za one, ki opravljajo tzv. višje službe. To so predvsem: prokuristi, poslovodje, mojstri in tako dalje. Gospod bivši poslanec pa menda vendar ne bo celo trdil, da so socialistične organizacije imele poseben interes baš na teh kategorijah, kjer so bili povsebinski priganjanci poslodavcev in najbujši sprotniki pravih strokovnih organizacij, dočim so večino socialističnih strokovnih organizacij tvorili nižji privatni nameščenci, predvsem pa baš trgovski pomočniki. Rezultati volitev v pomočniške zbore pri gremijih trgovcev na Dunaju, Pragi, Krakovu, Trstu in drugod, bi bili za g. bivšega poslanca zelo poučni, ker vsega tega ne pozna, ker ne pozna nešteti anket v ministrstvu na Dunaju, ki so jih povzročile baš socialistične strokovne organizacije, da bi dosegle pokojninsko zavarovanje. — goske pomočnike, ker ne pozna borba naše Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije v tem pogledu, le zato more napisati tako gorostasno neresnico. Če pa vse to pozna, je pa zagrešil neodpustno demagogijo, ki se ne more oprostiti niti s tem, da je on postavljen za to, da pobija socialistične organizacije brezpogojno in brezobzirno, pa če tudi z neresnico. — I. K.

Iz angleške delavske stranke je bil soglasno izključen poslanec Pritt-Casiea, ki je v nekem govoru odobravaj sovjetsko-ruski napad na Finsko in se s tem pregrešil proti politiki, ki jo vodi angleška delavska stranka.

Zahvala.

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob priliki tragične smrti našega ljubega in nepozabnega sina

Friderika Rečnika
elektroinženirja

in ga v tako častnem številu spremili na poslednji poti, izrekamo tem potom našo iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja, Glasbenemu društvu železniških delavcev in uslužbencev, DPD »Frohsinn« za žalostinke, župniku evangelijske cerkve g. Baronu za poslovilni govor, številnim motociklistom, društvu »Ogenj«, ki je oskrbelo prevoz trupla pokojnika v graški krematorij in vsem znancem in prijateljem, ki so nam kakorkoli nudili pomoč v težki uri.

Maribor, dne 29. marca 1940.

Žalujoči starši.

Malo posestvo

tik državne ceste, 5 km od Maribora, hiša z dvojnimi stanovanjem, gospodarsko poslopje, vrt in njiva, se odda takoj v najem. — Pisma pod šifro: »Pošteni najemnik« na upravo.

Najnovejši modeli

Bogomir Dvojak, Maribor - Ulica kneza Kocija 4